

BEFEJEZŐDÖTT AZ ORSZÁGGYŰLÉS NYÁRI ÜLÉSSZAKA

(Folytatás az 1. oldalról)

nalra, az életmódra ható tényezők vizsgálatának. Egyre nagyobb az érdeklődés a népesség kérdéseiről, köztük a gyermekek számának alakulásáról. Nem kevésbé jelentős az egyes társadalmi rétegek, köztük a fiatalok, a pályakezdők, valamint az életmód más szakaszában levők, a nyugdíjasok helyzetének elemzése. Az új igények alapján vizsgáljuk a lakosság időmérlegét, tehát azt, hogy a rendelkezésre álló időből mennyit fordítunk munkára, és hogyan hasznosítjuk a szabadidőt.

Dr. Nyitrai Ferencné államtitkár, a KSH elnöke beszámoló a statisztikai törvény végrehajtásáról

Az 1973 óta eltelt időszak több jelentős statisztikai akciója közül Nyitrai Ferencné ismertette az 1980. évi népszámlálás, a most folyó mezőgazdasági összeírás, valamint az 1974 óta egységes módszereken alapuló munkaügyi adatfelvétel eredményét. Nagy előrelépést jelent az államigazgatási munkában az állami népszámlálástól való elválasztás. Az elmúlt évek során kialakított egységes lakossági adatgyűjtési rendszer alkalmas arra, hogy egységes keretben foglalja a reprezentatív lakossági adatgyűjtést.

A magyar statisztikai szervezet sajátosan új, szocialista hagyománya, hogy nemcsak számszerű információkat nyújt, hanem értékel és arra törekszik, hogy minősítse az egyes társadalmi és gazdasági folyamatokat. Azt is elvárja tőlünk a kormány, hogy elemzéseink alkalmasak legyenek a fejlődésben várható változások irányának, esetenként mértékének előrejelzésére is. Fontos szerepet kaptak, és ma már beépültek a népszámlálási tervek kialakításának folyamatába a gazdasági előrejelzések.

A törvényben rögzített feladatainknak megfelelően az állami statisztika munkájának középpontjában a tájékoztatás áll. E munka csak úgy lehet eredményes és gazdaságos, ha az információ-áramlásban érdekelt állami szervek szorosan együttműködnek, azonos elvek, módszerek alapján és egyező fogalmakkal dolgoznak. Ennek érdekében a statisztikai koordinációs bizottság irányelveket adott ki.

A Központi Statisztikai Hivatal megalakulása óta részt vesz a KGST statisztikai együttműködési állandó bizottságában, tevékenyen járult és jár hozzá a KGST-országok statisztikai módszertanának egységesítéséhez és továbbfejlesztéséhez. Ez év-től alkalmazzuk a KGST-országok, köztük hazánk gyakorlatában is az egységes környezetstatisztikai mutatószámok rendszerét, aminek kidolgozásában a magyar szakemberek jelentős szerepet vállaltak.

Ugyancsak megalakulása óta veszünk részt az ENSZ európai gazdasági bizottságának munkájában, az elmúlt évtől pedig az ENSZ világszintű statisztikai bizottságának, valamint az ENSZ demográfiai bizottságának tevékenységében is.

Évek óta határozottan küzdünk a felesleges, esetenként párhuzamos adatgyűjtések ellen. Tapasztalataink szerint igen nagy nyomás nehezedik az adatszolgáltatókra a központi és a területi irányító szervek részéről. Különböző vizsgálataink azt mutatták, hogy az adatkereseknek kevesebb mint harmada származik a KSH-tól. Mintegy 46 százalék a minisztériumoktól, főhatóságoktól és több mint 20 százalék az intézetektől, intézményektől s máshonnan érkezett kérés.

Hivatalunk állandóan vizsgálja az adatgyűjtési tevékenység ésszerű csökkentésének lehetőségeit. Az utóbbi években az egyszerűsítésre irányuló felülvizsgálat nyomán a KSH adatgyűjtéseinek száma az 1975. évi 802-ről 1980. ra 40 százalékkal, 478-ra csökkent. A közeli jövőben az egyszerűsítés útján tovább akarunk lépni.

A statisztikai törvény területeket nyújt a statisztikai

Statisztikai Hivatal intézkedését, amelynek eredményeképpen a kötelező adatszolgáltatások számát csökkentettük, s megteremtettük az indokolatlanul párhuzamos vagy szakszerűtlen statisztikai tevékenység visszaszorításának lehetőségét. Ugyanakkor még jelenleg is nagy az adatszolgáltatási kötelezettség. Lehetne ezen változtatni, ha az állami statisztika egységei rendszerbe tartozó — s azon kívüli — szervezetek adatait egybevetve a legszükségesebbre szállítanák le, és maradéktalanul eleget tennének az önkéntes adatszolgáltatáson alapuló, statisztikával kapcsolatos rendelkezéseknek.

A terv- és költségvetési bizottság megelégedéssel állapította meg, hogy az utóbbi években nagymértékben megnőtt a statisztikai adatok megbízhatósága.

A képviselő ezt követően elemezte a Központi Statisztikai Hivatal megyei igazgatóságainak tájékoztatói tevékenységét, kiemelve, hogy ezek a szervezetek egyre jobban segítik munkájukkal a megyei vezetést. A továbbiakban szövegéről, hogy az állami népszámlálástól ma még nem tölti be teljes egészében azt a hivatást, amelyet a kormány meghatározott. Rendelettel megpótlásul a két népszámlálás közötti időben a lakásadatok nyilvántartása. Nem kielégítőek a lakásépítés tervezéséhez szükséges információk. Megoldatlan a megszüntetett vagy elhagyott lakásoknak — főleg a tanáknak — a lakásállományból való törlési lehetősége, s ez ahhoz vezet, hogy a valóságosnál több lakást tart nyilván a statisztika.

A vitában felszólalt még Sas Kálmán (Heves m. 4. vk.), dr. Lukács János (Zala m. 3. vk.) és Mészáros István (Békés m. 11. vk.).

Nyitrai Ferencné válaszában köszönetet mondott a hasznos észrevételekért.

Ezután határozathozatal következett. Az országgyűlés a Központi Statisztikai Hivatal elnökének a statisztikáról szóló 1973. évi V. törvény eddigi végrehajtásáról szóló beszámolóját, valamint a felszólalásokra adott választ jóváhagyólag tudomásul vette.

Interpellációk

A napirendnek megfelelően interpellációk következtek.

Szokola Károlyné (Somogy m. 8. vk.) a munkaügyi miniszterhez a gyógypedagógiai intézetek térítési díjainak arányosítása tárgyában interpellált.

Tréthon Ferenc munkügyi miniszter jogosnak tartotta az észrevételt. A minisztérium a VI. ötéves terv-időszakban már eleve számolt a térítési díjak rendszerének korszerűsítésével, ami azonban alaposabb munkát, hosszabb időt igényel. A képviselő észrevételét figyelembe fogják venni.

A miniszteri választ az interpelláló képviselő s az országgyűlés tudomásul vette.

Radnóti László (Somogy m. 10. vk.) a propánbután gáznak gépjárműhajtóanyagként való felhasználásának kapcsolatban interpellált az ipari miniszterhez. Arra kért választ: tervezik-e a pb-gáz ilyen irányú hasznosítását.

Méhes Lajos ipari miniszter az interpellációra adott válaszában kiemelte: napjainkban valóban világszerte előtérbe került a pb-gáz motorhajtó anyagként való felhasználása.

A közvélemény előtt azonban talán kevésbé ismert a kérdés ugyancsak fontos gazdasági oldala. Jelenleg a pb-gáz árát helytelen lenne a benzinnel összehasonlítani. A propánbután gáz 80 százaléka a háztartásokban

Litván szovhoz-küldöttség járt megyénkben

A Hortobágyi Állami Gazdaság és a litvániai szovhoz-küldöttség között immár ötödik éve jó együttműködés van.

A kapcsolatokat keretében hétfő tagú delegáció érkezett a litván mezőgazdasági nagyzüemből. A küldöttséget Juliusz Ulba, a járási pártbizottság első titkára vezeti, és szakemberek, a szovhoz vezetői, dolgozói a tagjai. A látogatás során a litván vendégek megismerkedtek a Hortobágyi Állami Gazdaság életével, és tapasztalataikat folytatták a gazdaság szakembereivel.

A küldöttséget elutasítás nélkül napján, pénteken délután az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottságán fogadta Sikula György, az MSZMP KB tagja, a megyei pártbizottság első titkára. A megye gazdasági, politikai, ideológiai életéről folytatott beszélgetésen jelen volt Bánszegi József, a debreceni járási pártbizottság titkára és Szathmári Károly, a járási hivatal elnöke is.

Indiai-kínai tárgyalások

ÚJ-DELHI (AP). Huang Hua kínai és Narasimha Rao indiai külügyminiszter pénteken Új-Delhiben megkezdte tárgyalásait, hogy rendezze országai megromlott viszonyát.

A kínai diplomácia vezetője, aki egyben miniszterelnök-helyettes is, pénteken reggel érkezett Indiát, Szri Lankát és a Maldiv-szigeteket is érintő dél-ázsiai körútnak első állomására.

Az NDK új kormánya

BERLIN (MTI). Willi Stoph, Németország Szocialista Egységpártja KB Politikai Bizottságának tagja, a Német Demokratikus Köztársaság csüörtökön — az új népi kamra alakuló ülésén — újr megválasztott miniszterelnök pénteken bemutatta kormányát a törvényhozásnak.

A minisztertanács összetételében három változás van. Rolf Kersten személyében új a nehézipari és ipari berendezések gyártásának minisztere, Ernst Höfner személyében pedig a pénzügyminiszter. Az újonnan létesült ifjúsági ügyek minisztériumának élén Hans Sattler áll.

Az NDK kormányának első elnökhelyettesei továbbra is Werner Krolkowski és Alfried Neumann, az NSZEP KB Politikai Bizottságának tagjai. Miniszterelnök-helyettesek: Manfred Flegel, Hans Joachim Heusinger, Günther Kleibel, Wolfgang Rauchfuss, dr. Hans Reichelt, Gerhard Schürer, Rudolph Schulze, dr. Gerhard Weiss és dr. Herbert Weiz. Az NDK külügyminisztere továbbra is Oskar Fischer, a külkereskedelmi miniszter Horst Sölle, nemzetvédelmi miniszter pedig Heinz Hoffmann hadserégtornok.

Willi Stoph előterjesztette a kormány öt évre szóló bel- és külpolitikai programját.

Módosulnak egyes útlevelel-rendelkezők

A belügyminiszter július 1-től egyszerűsíti az egyes európai szocialista országokba való utazások engedélyezését. Ennek alapján az állampolgárok útlevelelükbe olyan, öt évig érvényes kiutazási engedélyt kapnak, amelyvel szolgálati és magán célból egyaránt — külön engedély nélkül — utazhatnak a Bolgár Népköztársaságba, a Csehszlovák Szocialista Köztársaságba, a Lengyel Népköztársaságba, a Német Demokratikus Köztársaságba és

Ülést tartott az Elnöki Tanács

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa pénteken ülést tartott.

Losonci Pál, az Elnöki Tanács elnöke tájékoztatta a testületet Alhadzsi Shchu Shagarinak, a Nigériai Szövetségi Köztársaság elnökének hivatalos magyarországi látogatásáról. Az Elnöki Tanács megállapította, hogy a látogatás és a tárgyalások lehetőségeit adtak a két fél álláspontjának kicserélésére, a legfontosabb nemzetközi kérdésekben, és jól szolgálták a magyar-nigériai kapcsolatokat továbbfejlesztését. Az Elnöki Tanács a tájékoztatót tudomásul vette.

Az Elnöki Tanács kiegészítette a középiskolai oktatási intézményekről szóló törvényerejű rendeletet. Az új rendelkezések értelmében a honvédelmi miniszter is létesíthet szaklevegőpiskolát. Ezzel lehetőség nyílik a szakmunkásképzéssel egybekötött szaktiszthelyettes-képzés ki- és felnevelésére.

Az Elnöki Tanács bírákat választott meg és mentett fel, egyéni megemlékező tárgyalást, végül egyéb folyamatban levő ügyekben döntött. (MTI)

Brezsnyev-interjú egy finn újságban

Moszkvában közzétették Leonid Brezsnyevnek a Suomen Sosialidemokraatti című finn napilap kérdéseire adott válaszait.

Kérdés: Az utóbbi időben az észak-európai országokat erősen foglalkoztatja az a gondolat, hogy ebben a térségben atomfegyvermentes övezetet hozzanak létre. Mi a Szovjetunió véleménye egy ilyen övezet megteremtésének lehetőségéről?

Válasz: Megértjük, hogy a világ különböző térségeiben élő népek atomfegyvermentes övezetek létrehozásával akarják szilárdítani biztonságukat, bizonyos mértékig megvédeni magukat az atomháború végzetes következményeitől abban az esetben, ha kiterjesztésük nem sikerülne megakadályozni.

A Szovjetunió már többször pozitív véleményt nyilvánított konkrétan az észak-európai atomfegyvermentes övezet létrehozásáról is.

A Szovjetunió a maga részéről hajlandó kötelezettséget vállalni arra, hogy nem

alkalmaz nukleáris fegyvert olyan észak-európai ország ellen, amely csatlakozik ehhez az övezethez, vagyis lemond arról, hogy nukleáris fegyvereket gyártson, szerezzen, vagy területén elhelyezzen.

Kérdés: Azoknak a vitáknak a során, amelyek a skandináv országokban az atomfegyvermentes övezetbe való csatlakozásról folynak, felvetődött az a gondolat, hogy az övezet létrehozását elősegítené, ha a Szovjetunió bizonyos kiegészítő kötelezettségeket vállalna az övezettel határos szovjet területekre vonatkozóan.

Válasz: Az a garancia, hogy a Szovjetunió nem alkalmaz az övezet országai ellen nukleáris fegyvert, a legfőbb, és ezen országok számára kétségtelenül a legfontosabb kötelezettség, amelyet országunk kész vállalni. De ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy megvizsgáljunk néhány más intézkedést az atomfegyvermentes övezettel szomszédos saját területeinkkel kapcsolatban.

Bejegyezték a lengyel ágazati szakszervezetek alapszabályzatát

VARSÓ (TASZSZ). A varsói vajdasági bíróság bejegyezte a lengyel ágazati szakszervezetek egyeztetett bizottságának alapszabályzatát.

Az alapszabályzat leszögezi, hogy a bizottság tevékenysége — amelynek fő célja a dolgozók érdekeinek védelme — a lengyel szakszervezeti mozgalom forradalmi osztályhagyományaira épül.

Az ágazati szakszervezetek — hangsúlyozza a szabályzat — sikrászálhatnak a termelőeszközök társadalmi tulajdonáért, ami a szocialista rendszer alapelve. Az ágazati szakszervezetek elismerik a LEMP vezetőszeretét és a Lengyel Népköztársaság nemzetközi szövetségi kötelezettségeit.

Albin Szyszka, az egyeztetett bizottság elnökségének elnöke közölte, hogy a szakszervezeti tömörülések jelenleg mintegy ötmillió tagja van. Konkrét szakszervezeti és nem politikai tevékenységet folytatunk — mondta — a dolgozók szociális gondjairól, mindennapi szükségleteik kérdéseiről, ami a szocialista rendszer alapelve. Az ágazati szakszervezetek elismerik a LEMP vezetőszeretét és a Lengyel Népköztársaság nemzetközi szövetségi kötelezettségeit.

Az ágazati szakszervezetek — hangsúlyozza a szabályzat — sikrászálhatnak a termelőeszközök társadalmi tulajdonáért, ami a szocialista rendszer alapelve. Az ágazati szakszervezetek elismerik a LEMP vezetőszeretét és a Lengyel Népköztársaság nemzetközi szövetségi kötelezettségeit.

Albin Szyszka, az egyeztetett bizottság elnökségének elnöke közölte, hogy a szakszervezeti tömörülések jelenleg mintegy ötmillió tagja van. Konkrét szakszervezeti és nem politikai tevékenységet folytatunk — mondta — a dolgozók szociális gondjairól, mindennapi szükségleteik kérdéseiről, ami a szocialista rendszer alapelve. Az ágazati szakszervezetek elismerik a LEMP vezetőszeretét és a Lengyel Népköztársaság nemzetközi szövetségi kötelezettségeit.

A román lakosság helyzete Békés megyében

Magyarország román nemzetiségű lakosságának hetven százaléka Békés megyében él. A tapasztalatok szerint példamutatóan ápolják népi hagyományait, anyanyelvüket — állapították meg pénteken a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége elnökségének Eleken megtartott ülésén. A népművészet különösen Eleken és Méhkeréken él erőteljesen. Mindkét helyen gyermekifjúsági és felnőtt hagyományörző táncsoport, valamint pávakör is működik.

Tervezik, hogy a két település valamelyikén központi román népi együttest hoznak létre.

A megyei tervek között szerepel még, hogy 1982-től Békéscsabán a Jókai Színházban rendezik meg a békéscsabai nemzetiségek művészi bemutatóit, így a románokét is. További figyelemre méltó elképzelés, hogy a Központi Román Népi Együtteshez hasonlóan megyei román színjátszó együttes létrehozását tervezik. Mindkét együttes rendszeresen járja majd a románlakta helységeket.

Módosulnak egyes útlevelel-rendelkezők

A Román Szocialista Köztársaságba. A kiutazási engedélyezéssel kapcsolatos törvényjavaslat július 1-től módosítja a vonatkozó illetékszabályokat is. Eszerint a felsorolt országokba való kiutazásra jogosító útlevelel a következő váltása esetén a határozatlan számú szolgálati és magánutazás engedélyezése 250 forint, az egyszerű szolgálati vagy magánutazás engedélyezése 100 forint; a már meglévő útlevelel érvényességének meghosszabbítása és egyben határozatlan számú szolgálati és magánutazás engedélyezése 200 forint, az egyszerű szolgálati vagy magánutazás engedélyezése 50 forint.

A korábban kiadott egyszerű és többszöri kiutazási engedélyek az útlevelel érvényességi idején belül felhasználhatók. (MTI)

A LAKÁSEPÍTÉS

Ta

Árak és arány

A lakásépítési formamertetésénél már erősen támaszkodni kell az elvált lakásokra — és bizony az olvasó is emlékszik vagy gyakorlatból tudja, hogy az állami lakásépítés keretében a bérletdíj lettel értékesítés céljából történik lakásépítés. E tanácsai értékesítésű lakásokat általában szociális lakásként szokták legelni, tekintve, hogy a lakások fenntartására a lakók általában lakásfenntartó szervezetet alakítanak.

Az állami eszközökkel való lakások építése tehát az ilyen lakásformára jogosultak értékesítik. Azt, hogy a formában ki jogosult a vásárolni, a helyi tanácsok állapítják meg.

Valós áron — támogatás

A tanácsai értékesítésű lakások megállapításának alapján történt évente legfeljebb 3 százalékos módosítás, fűtési és tényleges költségek. Ennek következtében az adási ár és a tényleges forrás között évente keletkezik a különbözet a támogatás terhére.

Korábban már említettük az új jogszabály igazságtalanságait, a lakásépítési szabályzatok módosítását, amelynek következtében az adási ár és a tényleges forrás között évente keletkezik a különbözet a támogatás terhére.

Az új rendelkezés szociális értékesítésű lakások árát a területileg illetékes tanácsok a tényleges költségek figyelembevételével állapítják meg. Ebből a létszámból a lakásár 10-10 ezer forinttal nem lehet magasabb, mint a tényleges költségek. Ezzel az új szabállyal a lakásárak a tényleges költségekhez közelítenek.

Az állami támogatás feljebb a vásárlók lakásárának felső határának felelő szobaszámú szabad megállapítására kéri a lakásárak felállításánál csak a vásárlók háztartásában élők számát.

Fe

Bizony, én nem vagyok a törzsgárdától, de a dícsereket Hortobágyon a Debreceni Városi Vállalat munkáinak, akik a háztartások javát szolgálják.

— És mit vártam a jutalomból? — Dózsa Ernő, aki a Városi Vállalat munkáinak a csoportot elvezető HVDSZ balatoni gyermekudvarjában dolgozik.

— Hát... ezt! — Balázs a modern építési stílusú háza udvarán.

Igy kezdődött a beszélgetés azokkal a munkásokkal, akik a HVDSZ-ből két hetet üdültszereztek. A városi építők a Városi Tanács szociális lakásépítési munkájában vesznek részt.

Az egész ügy a HVDSZ-ből Predáts György vezetésével és Gregor

Érdemes tudni a nyugdíjasok házáról

MI A FELADATA?

A nyugdíjasok házána feladata, hogy azok az idős korúak, akik megfelelő jövedelemmel és lakással rendelkeznek, de mindennapi életvitelükhöz, ügyeik intézéséhez bizonyos mértékű segítségre szorulnak, továbbá egészségi állapotuk időnként intenzívebb gondozásokat teszi szükségessé, gondozásban részesüljenek.

A jelenleg működő nyugdíjsházák többsége a fővárosban található. Néhány nagyvárosban (Tatabányán, Győrött, Szombathelyen, Szegeden és Egerben) létesült egy-egy nyugdíjasok háza.

Működésük szervezeti, jogi kereteit a létesítő tanácsok szervezeti-működési szabályzatokban rögzítették.

saló-, barkácshelyiségek stb.) található. A házban a lakók egészségügyi ellátása érdekében orvosi rendelő működik, az ápolásról, illetve tisztaságról szakképzett gondozó, valamint takarítói személyzet gondoskodik. Térítés ellenében az ebédet házhoz szállítják. Biztosítják a lakrészek heti egyszeri nagytakarítását, az ablakok tisztítását. A bér-

beadó feladata a közösségi helyiségek és az épület állagának megővése, a berendezések üzemképes állapotban tartása, a helyiségekben keletkezett hibák kijavítása.

A bérleti részére házi szociális gondozást kell biztosítani, továbbá az 1981-ben létesített nyugdíjasok házában öregek napközi otthonát kell működtetni.

TÉRÍTÉSI DÍJAK

A nyugdíjasok házában Budapest jelenleg havi 600 forint térítési díjat kell fizetni. A térítési díj a lakrész és a közösségi helyiségek használatát, a fűtési díjat, a melegvíz-szolgáltatást, a beépített és egyéb bútorkarbantartást, a heti egyszeri nagytakarítást, valamint a házban alkalmazott dolgozók bérének költségeit fedezi. Az

igényelt élelmiszeri és a lakrészben belül fogyasztott villamosenergia-költséget a bérleti díjon felül kell megfizetni. Ezen túlmenően beköltözés előtt lakás-használatbavételi díjat is kell fizetni, de természetesen a leadott lakás használatbavételi díját is beszámítják, így ez általában külön kiadást nem jelent.

A BÉRLETI JOGVISZONY MEGSZÜNTETÉSE

A bérleti jogviszony megszüntetése akkor lehetséges, ha a lakó a lakással szembeni kötelezettségeit nem teljesíti, vagy a lakás használatát a közösségi helyiségek használatával szembe nem tartja. A lakó a lakással szembeni kötelezettségeit nem teljesíti, ha a lakás használatát a közösségi helyiségek használatával szembe nem tartja.

A bérleti jogviszony megszüntetése akkor lehetséges, ha a lakó a lakással szembeni kötelezettségeit nem teljesíti, vagy a lakás használatát a közösségi helyiségek használatával szembe nem tartja.

A BÉRLŐ KIJELÖLÉSE

A nyugdíjasok házába a bérlő kijelölése kérelem alapján történik. A kérelmet a lakóhely szerint illetékes tanácsnál (igazgatási osztály-nál) kell benyújtani. A lakás bérletét a lakásügyi hatósággal egyetértésben választja ki — a sorrendiség alapján — az igénylők közül. A kijelölt bérlő és a házak üzemeltetője előzetes megállapodás alapján a beköltözéskor írásba foglalt bérleti

szerepét kő határozatlan időtartamra. A nyugdíjasok házai kísérleti jelleggel létesülnek, a lakrészek száma kevés. Ezért elmarad az igénylők, és a kijelölési feltételek megléte, a nagyobb szobaszámú lakás leadása ellenére is, az elhelyezésre jelenleg hosszú ideig várni kell. Az elhelyezési lehetőségek javulása csak a házak nagyobb számú építése után várható.

SZOLGÁLTATÁSOK

A beköltözéskor egy szobakomfortos önálló lakrészt biztosítanak a bérlő rendelkezésére. A lakrészek minden szükséges felszerelési és berendezési tárggyal el vannak látva, a szobák be vannak

bútorozva. A lakók a háza ezéért csak kisebb bútorkarant, felszerelési, berendezési tárggyait vihetik magukkal. Minden szinten társalgó és más közösségi helyiségek (tv-szoba, játékszoba, mosó-, va-

Zalakaros áldott vize

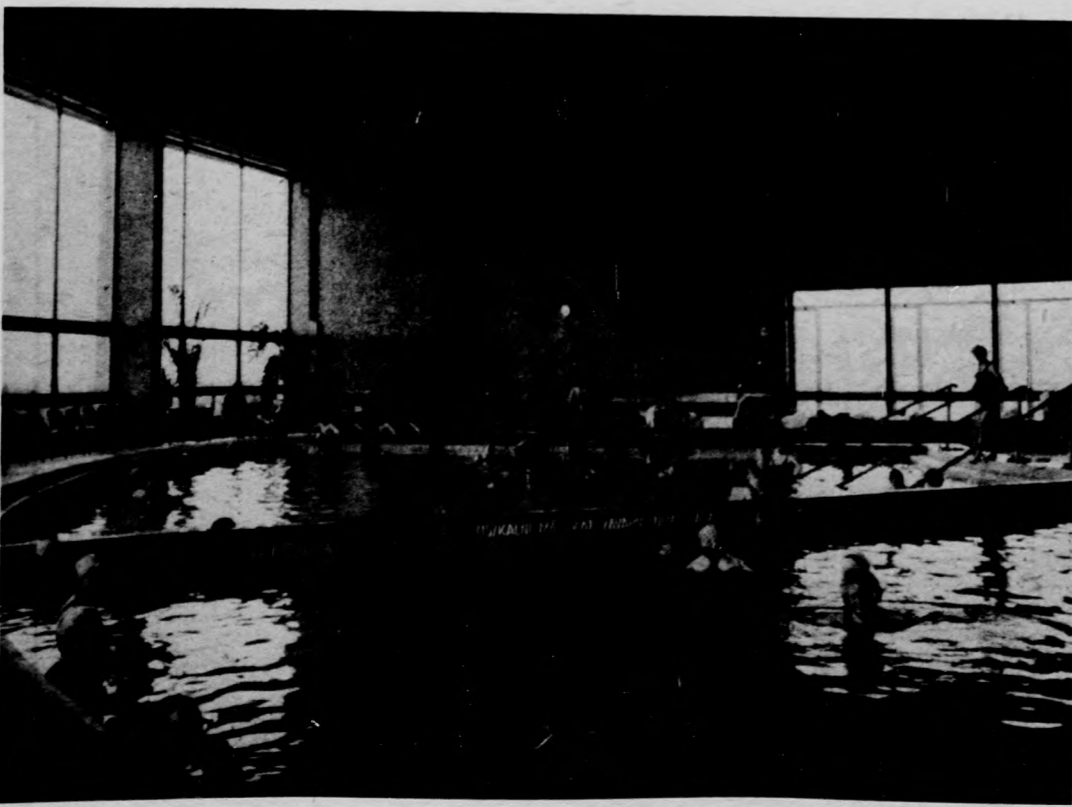
Zalakaros, a néhány évtizede még ismeretlen kisközség ma a reumások Mekkája. Nyáron hosszú kocsisor, a parkoló autók százai vezetnek az utast, aki először jár e helyen, a strandhoz. Am télen se néptelen a termálfürdő és környéke. Hazaiak és külföldiek keresik fel — 7-800 ezren évente. Gyógyulást keresnek az „áldott vízben”, amely sok organikus anyagot és sót tartalmazó alkáli-kloridos és hidrogén-karbonátos, jódos kén-hidrogénes hévíz, jelentős fluorid, meta-bór-sav és meta-kovász-tarta-

lommal. Kiválóan alkalmas mozgásszervi, reumatikus fájalmak, ideges panaszok és nőgyógyászati bajok kezelésére. De jó tapasztalatokat szereztek az ingyulladás orvoslásában is. A 96 fokos hévizet a véletlen hozta felszínre, amikor 1960-ban olaj után kutattak Zalakaros határában. S az olaj helyett gyógyhatású meleg vizet tört fel kétezer méter mélyből a fúrások nyomán. A D-6-os termálkút vizét 1971-ben nyilvánította gyógyvízzé az egészségügyi miniszter. Előbb szabad

strandfürdőt építettek, majd ahogy nőtt az érdeklődés, fedett medencét is létesítettek. 1975-ben készült el a harmonikatetes csarnok, amely két medencét fed be — így télen is használhatóvá vált a zalakarosi termálfürdő. A nyitott medencékben 36 fokos, a nyitott uszoda medencéjében 26 fokos víz várja a strandolókat. A fedett részben kád- és süllyfűrdő, fiziko- és hidroterápiás kezelés, masszáz, állandó orvosi rendelés, szaktanácsadás szolgálja a betegek gyógyulását. Az egészségesegek kedvelt szórakozása a szauna, amely-

hez úszásra alkalmas hideg medence csatlakozik. Strand-szezonban bevezették az éjszakai fürdést is. Zala megye egyik legszebb táján, a 7. számú fő közlekedési út közelében, Nagykanizsától 18 kilométerre, Zalaegerszegtől 40 kilométer távolságra épült ki a nyaralófaló. A Balaton közelsége (30 kilométer) miatt a tó üdülővendégei is könnyen és gyakran keresik fel Zalakarost, a gyümölcs- és szőlőkultúrájáról régebről is ismert települést. A megszállni vágyókat 80 személyes B kategóriájú szállóban tudják fogadni. Első osztályú nyaralófalat alakítottak ki 30 alpesi nyaralóházból, amelyben 120 vendég lakhat. Autókempingjében is több száz turista találhat szálláshelyet. De majd minden zalakarosi házon ott a felirat: „szoba kiadó”. A közeljövőben elkészül a 450 személyes SZOT-szálló. S bővítik a fürdőt, új fedett részt terveznek gyógymedencékkel, olyan gépekkel, felszereléssel, hogy a súlyos mozgásszervi betegségekben szenvedők is igénybe vehessék a fürdőt. A nagy hírű hévíz, harkányi, hajdúszoboszlói gyógyvizek mellé egyre több új fúrású hazai termálfürdő zárkózik fel. Új létesítményeivel, kellemes klímájával a szelíd hajlatú domboldalon fekvő Zalakaros is egyre népszerűbb. Visszatérő vendégei — Ausztriából, Jugoszláviából s Magyarországon minden részről jó híret viszik szét.

Kádár Márta

Közúton -

útfélen

TÁBLÁK ÉS ÚTTESTEK

Vívom csendes háborúmat a közlekedés szervezőivel. Nem nagy csata ez, ők is azt akarják, amit én, hogy könnyebben, jobban közlekedjünk mint eddig, legfőképpen nem mindig jutunk azonos következtetésre a „hogyan” kérdésében. Aratok győzelmeket, elkönyvelek vereségeket, nem számolom az arányt. Deberczenben a Vég Dezső és a Gyöngyösi utca találkozásánál egy cikkem után jó évvel megszüntettek egy mesterséges útszűkítést, megváltoztatták a bicikliket a Simonyi útról kitélő rendelkezést. Ugyanakkor zsákutcát maradt a Pesti utca, s a Pallagi út—Nagyerdei körút sarkán egy **Alj! Elsőbbségadás kötelező!** tábla miatt még most is a klinika kapujáig torlódnak a járművek naponta négy óra körül. Mostani jegyzetemben ismét van néhány agyagályom.

A Naplóban szúrta főt kollégáim szemét — Egyetem tér—Bolyai utca sarki külső sávból lezárt úttest, amelyet lezárták, de semmiféle utépítő munkába nem kezdtek rajta. Nos, a tereplőköröket elvitték, de hült helyükön „besatírozták” az úttestet, azaz minden előzmény és indoklás nélkül mesterséges „trombózt” hoztak létre a forgalmas kereszteződésben. Tudom, az autósok elég gyorsan veszik a Dóczy utca végi nagy kanyart, s biztosan lesznek, akik nem veszik észre, hogy a külső sáv hirtelen lezáródik. Arról nem is beszélve, hogy csökken a forgalmas csomópont átbozsítóképessége. Azt hiszem, joggal sóhajtok a főt, akinek a jelenleg szúrta a szemét: ... én nem ilyen lovat akartam.

Van persze, aki a Pálma cukrászda felől közelíti meg az Egyetem teret, s így veszi útját a Dóczy utca felé. Ha nincs helyismerete — különösen ha még sötét is van —, nem könnyen veszi

észre, hogy a Nagyerdei körútba torkolló ketős úttal csak a második felére kanyarodhat. Estefelére látam már autóst, aki a legnagyobb lelki nyugalmal indult el a szembejövő forgalom irányába. Tudta, hogy balra kell kanyarodni, észrevett egy utat, s nyomában bekanyarodott rá. Valahogyan egyértelműbben kellene jelezni a valódi forgalmi helyzetet a Nagyerdei körúton közlekedők számára. Például úgy, hogy az első betorkollás elé egy „Balra kanyarodni tilos!” táblát tenni, amelynek érdekében az — első — keresztező útvonal feloldja. Vagy ha ez félreérthető, mert valaki mindkét úttestre vonatkoztatja, ki lehetne tenni egy kötelező haladási irány egyenesen és balra táblát a bekanyarodást jelző után. Egy behajtani tilos tábla is megfelelne az első úttestnél.

Lehet, hogy a forgalom-számlálási adatok azt mutatják, hogy a Thomas Mann utca jóval forgalmasabb, mint a Bolyai (bár nem lehet nagy különbség a két út forgalma között). Azt is gondolom, hogy valamilyen nyilván forgalomirányító lámpa kerül majd ide. Mégis túlzásnak tartom, hogy a Bolyai utcát **Alj! Elsőbbségadás kötelező!** táblával rendeljék alá a Thomas Mann-nak. A keresztezési négyzetből jól át lehet tekinteni a keresztező utat, szükségtelen állj parancsolni annak az autósoknak, aki jól láthatja, hogy száz méteren belül hire-hamva sincs elsőbbségben részesítendő járműnek. Megfelelne egy sima Elsőbbségadás tábla is, ha már mindenképpen így kell megállapítani az elsőbbségi viszonyokat. A jóval forgalmasabb Búszórményi utat is így védik például a Bolyai utcával való kereszteződésben.

Göz József

A TÁRGYALÓTEREMBŐL

Öt nap alatt ítélet

A 35-ös úton, Polgár és Gorbéháza között van egy kanyar. Aki ismeri, tudja, hogy legfeljebb 60 kilométer sebességgel „vehető”. Június 20-án Szőke Zoltán, Polgár, Erdei u. 17. szám alatti lakos 80-90 kilométeres óránkénti sebességgel próbálta meg. Nem sikerült. Az útról lesodródott, az általa vezetett gépkocsi egy hídnak ütközött. Szőke utasa — a gépkocsi tulajdonosa — koponyatorést szenvedett. Ennyi röviden az események leírása. Ami szokatlan, most következik. A baleset után eltelt **ötödik napon** a Debreceni Járásbírósg már tárgyalta is az ügyet, amely az ügyész sulyos testi sértést okozó ittas járművezetés büntette miatt emelt vádat Szőke Zoltán ellen. A magyarázat: úgynevezett „előállítás”, a köznyelven „gyorsított” eljárást folytat le.

A gépkocsi tulajdonosa azt mondta azon a huszadikán napon az öt üveg sörtől és másfél deci pálinkától mámoros Szőke Zoltánnak: „Próbáld ki a kocsit, nézd meg, mennyit megy!” A fiatalember nem törődve ittasságával, azzal, hogy éppen az 1979-es ittas vezetése miatt nincs most jogosítványa, kocsikáznai vitte autótulajdonos ismerősét. Igaz, annak kifejezett kérésére. Hogy milyen sebességgel haladtak? Erre is a tulaj adott utasítást: „Azt

mondta, ne sajnáljam (t. i. a kocsit), hajtsam.” Hajította is, úgy százzal. Amikor megpillantotta a kanyart, lassított, de még így is túl nagy volt a sebesség... a kocsi a hídnak ütközött, s oldalára fordult. Szőkének kisebb térd-sérülései keletkeztek, míg barátjának betört a koponyája. Az orvosi vélemény szerint hat hét alatt gyógyul. Kézenfekvő a bíró kérdése: „Bekapcsolták-e a biztonsági övet?” A válasz nemleges. „Miért?” „Nem gondoltunk rá.”

Sajnos másra sem gondoltak, azokra a körülményekre sem, amelyeket az ügyész összegzett. A vád képviselője olyan büntetést kért a vádlottal, amely arányban áll tetteivel, figyelembe véve, hogy hasonló cselekményért két éve már megbüntették, hogy engedély nélkül, ittasan, a megengedett legnagyobb sebességgel túllépve okozta a balesetet.

A bíróság rövid tanácskozás után, a körülményeket mérlegelve hozta meg, s hirdette ki ítéletét: Szőke Zoltán főbüntetésül tízhónapi, börtönben letöltendő szabadságvesztésre ítélte, s mellék büntetésül a közúti járművek vezetésétől öt évi időre eltiltotta.

Az ügyész belenyugodott az ítéletbe, s rövid megbeszélés után így tett a vádlott s ügyvéde is. Így az ítélet jogerős és végrehajtható.

Fák,

A BODZA

Utak mentén, elszórt pülek környékén tűnik fel, ernyős virágával a dító illatot árasztó bodza ember már régóta használatos gyümölcsét, sőt egyes népcsoportok — szlávok, mánok — hitvilágában fontos szerepet játszott. A bodító illatú virágait a denféle földön túli lény helyéül tették meg. A mánok szerint a bodzafalaktól Hollermutter, a gátság jószelleme, aki a skánvok Hydemoerjének a meg. A lengyel hiedelemrintr az ágak között Pikulik, a törpek királya. Hazánkban a palócdivot egy szokás, amiből bodzával volt kapcsolata. A hideglelős palóc odamfához, és azt mondta: „za, engem hideg led, és engem el nem hagy, így ucse kiváglak.” Ha hagyta el, kivágta.

Az angol parasztlakból amulettet faragtak magát a fát szentként tekint. Másutt a veszejémetesen használták. „az üdv fája”. A néphittartotta, hogy Júdás b fára akasztotta föl magát, ezt mutatja fülkagyló, ami nem más, mint egy kődobogó, amely taláható. Görögök, rómaiak is ték. Plinius „sambucus” nevezte, kiemelve annak gyító hatását, elsősorbelvélének és gyökérének görögök vörös festéket, tettek bogójából, innes „sambix” elnevezés. Egymágikus hatást is tulajtott neki. A középkor különösen kedvelték a gát amit addig elhanyagoltak. Teát főztek belőle, számos meghűléses betegellen nyújtott segítségét bodzafa öregedéssel jár geseidő felgyújtotta a hiedelemvilág fogékony és képzeletét.

Vadnay József írja: „... egy jó nagy bodza fa egy kis patika helyéül a falukon.” Mielőtt ház Péter imigyen szól: „Ha tavasszal az bodzát megészöd, hasad indorban megfőzöd az levelet, bimbóját és mzelőd, hideg száraz beteggyógyít... az bodza gyorbán megfőzöd és e pohárrkával gykortart, ezt reggel és este, nyással a vízkörságot meggyítja.” Bár a bodz sokféle alkalmazása is volt már a mindennapi életből a virágjából kész meg ma is használatos ges, nátha, sőt elhízás is.

A fekete bodza (Sarrigna) a legismertebb.

Új csillagvizsgálót hetvenötötörös nagy tóipari Vállalat és a ta brigádja építették.

Fák, bokrok, cserjék

A BODZA

Utak mentén, elszórt települések környékén tűnik föl a lapos, ernyős virágával a bódító illatot árasztó bodza. Az ember már régóta használja gyümölcsét, sőt egyes népek, népcsoportok — szlávok, germánok — hitvilágában fontos szerepet játszott. Agait, bódító illatú virágait mindenféle földön túli lény lakóhelyeül tették meg. A germánok szerint a bodzafában lakott Hollermutter, a gazdaság jószelleme, aki a skandinávok Hyldeemoerjének felelt meg. A lengyel hiedelem szerint az ágak között lakik Pikulik, a törpék királya.

Hazánkban a palócoknál divott egy szokás, amely a bodzával volt kapcsolatban. A hiedelmek palóc odamant a fához, és azt mondták: „Bodza, engem hideg lel, és ha az engem el nem hagy, istenuccse kiváglak.” Ha nem hagyta el, kivágta.

Az angol parasztok a fából amuletteket faragtak, magát a fát szentként tisztelték. Másutt a vesszejét természetesen használták, lévén „az üdv fája”. A néphit azt tartotta, hogy Júdás bodzafára akasztotta föl magát: ezt mutatja fülkagylója is, ami nem más, mint egy elősködő gombaféle, amely a fán található.

Görögök, rómaiak ismerték Plinius „sambucus”-nak nevezte, kiemelve annak gyógyító hatását, elsősorban a leveleken és gyökereken. A görögök vörös festéket készítettek bogójából, innen a „sambix” elnevezés. Egy sor mágius hatást is tulajdonítottak neki. A középkorban különösen kedvelték a virágait amit addig elhanyagoltak. Teát főztek belőle, ami számos meghűléses betegség ellen nyújtott segítséget. A bodzafa öregedéssel járó üregesedése felgyújtotta a népi hiedelmvilág fogékonyságát és képzeletét.

Vadnay József írja 1811-ben: „... egy jó nagy bodzafa egy kis patika helyett lehet a falukon.” Méliusz Juhász Péter így írta: „... Ha tavasszal az imbórt megészöd, hasad indit. Ha borban megfőzöd az bodza levelet, imbórt és megmélzöld, hideg hurutot gyógyít... az bodza gyökerét borban megfőzöd és egy kis pohárral gyakorja iszod ezt reggel és este, nyilvánvalóan a vízkórsgát meggyógyítja.” Bár a bodzának sokféle alkalmazása kiszorult már a mindennapi életből a virágjából készült tea még ma is használatos köhögés, nátha, sőt elhízás ellen is.

A fekete bodza (*Sambucus nigra*) a legismertebb,

amelyhez a legtöbb monda, hiedelem kötődik, és a gyógyításban is a legsokoldalúbban lehet alkalmazni. Megkapó az a népi megfigyelés, amely időjós tulajdonsággal ruhazza föl. Eszerint ha a bodza gyümölcse már teljesen érett, de egy-két virág található ágain, hosszú télre van kilátás.

A másik ismert fajtát, a gyalogbodzát (*Sambucus ebulus*) kedvezőtlen tulajdonságai miatt nem szeretik, bár az ókor népei ugyanúgy használták, mint a fekete bodzát. Orvosi füvészkönyvében írja Diószegi a gyalogbodzáról: „... olyan közönséges növény, hogy nem természetien, hanem a szántóföldekből irtani kell, mert ahol elhatalmazik, a földet hasznavehetetlenné teszi.”

lesztinában olajat is ütöttek magjából; oleum sanctumde „Zachaeus olaja” néven is árulták. A hagyomány azt tartotta, hogy ilyen fára mászott föl az alacsony termetű Zachaeus.

Az ezüsfának több tucat faja, fajtája, változata ismert. A kínaiak pl. az ezüsfavirágával illatosították a tejet is. Xantus János számos Eleagnus fajt hozott keleti utazásairól. A különböző faják közé tartozik pl. az amerikai eredetű E. argentea. Az ezüsfafélék családjának nemzetségei között néhányat díszcserjeként ismernek.

A RIBISZKE

(Ribes-félék)

A nemzetség három faja a kertek kedvelt cserjéje. A vörös ribiszke (*Ribes rubrum*) természetesen egészen a 14. századig vezethető vissza. Ekkor már gyógyszerként használták boggyótermését. Allitóltag a normannok révén ismerte meg Európa. A mérsékelt évszékben honos. Az első természetési körzete közé tartozott Mainz és Passau környéke. A Ribes elnevezés egy 16. századi füvészkönyvben fordul elő először. De Candolle szerint nevében a dán „ribs” vagy a svéd „rips” lehet a föl. Bár az arabok ribesnek neveztek egy növényféléset, mely Szíriában volt őshonos. Méliusz Péter nem ismertetett Herbáriumában. Beythe András már betette sajátjába, „tengeri szőlő” néven. Lippai György kertjében vörös, fehér, fekete ribiszke díszlett. Lippai János írja: „... némelyek Szt. János szőlőcskéjének mondják”. A belőle készült szörpök gyógyserként szerepeltek. A ribiszkekor is hasznos itala a kellemes ízelettel rendelkező embernek. Ennek kitűnő alapanyagot nyújt a francia eredetű fehér ribiszke. Az előzőt tartalmazó, jobb hatású a nálunk is elterjedt fekete ribiszke (*R. nigrum*). A mérsékelt évszékben — vadon — megtalálható még a Himalája nedves lejtőin is. De Dél-Amerikában is fellelhető. Dodonaues németalföldi botanikus könyvében természetesen fordul elő a növény gyümölcse. Veszelszki Antal „Fűszeres könyv”-ében szintén írt róla. A gyümölcse mellett leveléből teát főzve, gyomor-, máj- és veseműködést lehet vele serkenteni. A belőle készült bor a legjobb ízű, aromájú italok egyike. Hans von Euler-Chelpin felfedezett gyümölcsében egy speciális C-vitamint, amely eredményesen használható a tudógyulladás ellen.

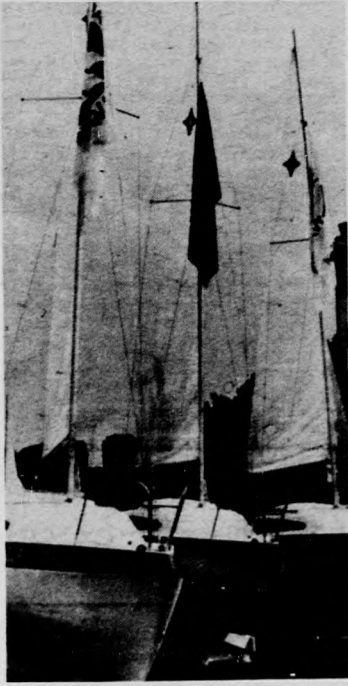
AZ EZÜSTFA

(*Elaeagnus angustifolia*)

Közutak, dűlőutak mentén fordul elő az édes illatot árasztó faféleség. Ez a növény valószínűleg a 18. század folyamán került hazánk területére. Rapaics Rajmund írja: „... ha kigyalogolunk valamely alföldi tanyavilágba, több olyan fát találunk, amely az angol kert szentimentális korszakának felfedeztetje volt.” Ez vonatkozik talán az ezüsfára is.

Diószegi nevezte ezüsfának, de nem ismeretlen a vadolajfa, fűzölajfa, paradicsomfa elnevezés sem. Június hónapban kellemes illattal árasztja el az utakat mentét, a kertek lankáit. A nálunk ismert keskenylevelű ezüsfának a hazája a Földközi-tenger medencéje. Gyümölcsét fogyasztják, bár fojtós, fanyar ízű. A Theophrastus által említett „elaiaognosz” elnevezés mögött nem tudni, valójában mely növény rejtezik (elaia = olajfa, agnosz = szűz). Az ókori görög neve agrielaia azaz vadolajfa volt. Linné helyezte el a növények országában ezt a faféléket. A múlt század végén kezdett elterjedni hazánkban. Kedvelt dísz volt a falusi udvarokban. Erről tesz említést Hanusz István „A fák birodalmából” című könyvében. Életképességét bizonyítja, hogy bírja a szikes talajt.

Diószegi szerint: „... kedves illatjárt ültetik az udvarokba és kertekbe és olajfának nevezik, de használat nincs tudva.” Ez módosításra szorul. Illata, mézélő virága mellett bütörnként jól használható faja. Leveléből festék készíthető. A gyümölcseből készült ital láz ellen lehet használni. Az ókori Pa-

Conrad-20 típusú lenygel hajók

Szelek szárnyán

Szőlőcserenete futószalagon

A mind újabb szőlőtelepítések, a már szükséges felújítások — rekonstrukciók — egyre több és jobb minőségű, biológiailag is nagy értékű szaporítóanyagot igényelnek. Ezenkívül az újabb, éghajlatunkat jobban tűrő, betegségekkel szemben kevésbé fogékony és nagy termőképességű fajták iránti igény is ösztönzi az eddigieknél eredményesebb szaporítóanyag előállítás módszerek kidolgozását és bevezetését. Ez azért is nagyon szükséges, mert az eddig alkalmazott szőlőoltvány-termesztési eljárások országos átlagban 25–30 százalékos, s a kiemelkedő eredményű szaporítóüzemek is csak legfeljebb 40–45 százalék elosztályú szőlőoltványt tudtak előállítani.

Az utóbbi években a szőlőoltvány-termesztés módszerei világszerte sokat fejlődtek, és több új, úgynevezett intenzív eljárásuk született. Ezeknek a technológiai előírásai szigorú betartásával való átvetéle is már jó eredményekkel jár üzemeinkben. A hazai, illetve helyi viszonyokhoz igazításukkal még fokozható a hatékonyságuk. Ennek során elsősorban az alkalmazásuknál felhasználható anyagok — a kartonhüvelyek, a tözeg — olcsóbb, de hasonló hatásfokú anyagokkal pótlása lehet a cél. Ezenkívül itthon is számos kísérlet kezdődött, a szaporítóanyagot természetesen gazdaságos részvételével, és maris biztatók, sőt részben a gyakorlatban széles körben hasznosíthatók is az eredményeik.

A hagyományos eljárásoktól eltérő fóliatömölös és fóliatekeresben való gyökereztetési módszerek különösen jónak ítélik. Megkezdődött már az üzemi hasznosításuk is.

A vékonyfalú, 5 cm átmérőjű fóliatömölöt — perlitel való megtöltés, lyugtatás, perforálás és vízzel felszívítása után — arasznyi darabokra darabolják. S gyümölcsrekeszbe, „kis-konténerekbe” helyezik be a gyökereztetésre, az oltásukat követő előkezdés során összeforrat, alul kalluszosodott — sebbeget képezett — oltványokat. A kis fóliatömöl-darabokban keilően meggyökerezedett és közben hajtásokat, leveleket is fejlesztett oltványokat már ki lehet iskolázni, esetleg közvetlenül is telepíthetők. Gyorsabb és jobban irányítható nevelésük érdekében még jobb, ha 2–3 literes, Vinasca—A földkeverékkel megtöltött „nagy konténerekbe” kerülnek még beültetésre (és továbbnevelésre) úgy, hogy a perlités fóliatömöl-darab 5 cm-re kiálljon a konténerből, mivel belőle a gyökerek csak alul képesek átnőni a konténerbe.

A „nagy konténeres” oltványok már júniustól felhasználhatók pótlásra, és telepítésre is alkalmasak a szüret előtt zöld állapotban vagy lombhullás után. Igen nagy biológiai értékűek. A telepítésüket követő évben a szőlőke, illetve a törzs és a karrészek egyaránt kialakíthatók belőlük. Velük tehát az ültetvények gyorsan pótolhatók és termőre is fordíthatók. Az ültetési idő széthúzását is lehetővé teszik. S mivel konténerek, az áruhatóság egész éves, folyamatos ellátására különösen alkalmasak.

Fóliatekeresben gyökereztetéshez, tekerescenként — a fajta növekedési erejétől függően — 25, illetve 50 oltvány kerülhet. Az elkészített, parafinozott, fertőtlenítő gombaölő szerrel kezelt oltványok perlitbe fektetve, a mákostekercshez hasonlóan tekerescelhetők a kiterített fekete fóliacsíkba. A fóliatekeresben levő oltványok, gombaölő szerrel fertőtlenített perlitel 3–4 cm vastagon megtöltött gyümölcsös tartályládákba kerülhetnek, amelyek emelővillás targoncá-

Valószínűleg a szélről fölfokapott falevél sugallta a gondolatot — még az ókor elején valamikor — az első vitorláshajók elkészítéséhez.

A hajóépítés tudománya a XII. századig nem is jutott túl azon, amit a szél sodorta falevél mutat: csak addig lehet a levegőben, amíg a szél iránya merőlegesen áll, mihelyt másfelé fordul, azonnal zuhanni kezd.

Az a meglehetősen bonyolult és változó mód, ahogy a szél „szárnyára veszi” a vitorlást, elsősorban a széliránytól és egyéb tényezőktől is függ. A hajtás mechanizmusa csak hátszél esetén egyszerű: ilyenkor az összes vitorlát keresztbe állítják, s a szél maga előtt tolja őket. Ez esetben a hajótest — surlódása miatt — csak ellenállást, akadályt jelent. A széllel szemben természetesen nem lehet haladni, ilyen esetben nincs más megoldás, csak cikkcakkban araszolhatunk a cél felé.

A legtöbb balatoni sporthajón két háromszögletű hosszvitorla látható: az alul rúddal ellátott nagyvitorla, előtte pedig az árboc előmerített kötelére szerelt orrvitorla. Ennek az a szerepe, hogy ráirányítja a széláramot a nagyvitorlára, amelyen

ennek következtében nagyobb tolóerő lép fel.

A több vitorla alkalmazásával részben kiküszöbölhető a kormányozás, amely mindig lefékezi a hajót. A valóban jól szerkesztett hajónak ugyanis — ha a vitorlák síkját megfelelően állítják be — a kívánt irányba kell haladnia, a kormányknak inkább csak forduláskor van szerepe. Persze a szél elég sűrűn változtatja irányát, s így gyakran kell fordulni is.

A vitorlásra kerülő avatlatlanokat leginkább a dőlés aggasztja, illetve ennek az egyensúlyozása. Az oldalról fúvó szél természetesen megdönti a hajót. Ez ellen hat a tőkésúlyos hajók esetében a hajótest mélyre lenyúló gerince, amelybe ölmehézeteket helyeznek. A tőkésúlyt természetesen az oldalra borulás veszélyét. A tőkésúly nélküli, ún. uszonyos kis hajókon a legénység veszi át a nehézkes szerepét, a hajó széleire ülve. Itt bizony nemegyszer megtörténik, hogy egy-egy nagyobb széllelés felborítja a figyelmen kívül hagyott járművet.

A vitorlázás — bár lényege nem változott — a mozgékony és a sebesség tekintetében sokat fejlődött.

A fóliatekeresben gyökereztetett szőlőoltványok a fóliatekeres megbontása nélkül továbbnevelhetők szabadföldi iskolában

val mozgathatók. Tartályládákban az előrehajtatásig tartó tárolásuk is megoldható.

A legújabb, hazai fejlesztésű eljárás esetében a kész oltványokat vagy a szintén gyökereztetni kívánt dugványvesz- géppel csomagolják fóliák közé úgy, hogy a gépen az alsó és a felső fóliaszalag külön dobról halad az oltványok, illetve vesszők alatt és felett. A felső takarófólia akkor kerül az egymás mellé helyezett oltványokra, illetve vesszőkre, amikor a vákuummal összeszívott két fóliát hőtámas éri. A fóliaburkolatból szabadon csak a felső, hajtásfordozó rügy marad ki. Az oltványokra, illetve dugványokra így rázsugorított fólia olyan méretű tekercesbe csévelhető, hogy megfelelő anyagmozgató gépekkel könnyen szállítható legyen.

Az így elkészült bálákat az ehhez gyártott tárcsára oldhatóan rögzítik szalaggal. A fóliatekeres menetje közé nem kerül semmilyen anyag, mert a klimatizálás maga a fólia biztosítja. Az oltások és dugványok a fóliába zsugorítás után már nem kapnak egyedi kezelést. A mozgatásuk, hűtésük, előhajtásuk, fertőtlenítésük, gyökereztetésre eltelepítésük és minden egyéb, esetleg még sorra kerülő művelet, a tárcsára rögzített, tekerceselt állapotukban történhet. Ennek a szőlőoltvány-előállítás módszernek a „szőlő gazdaságában”, a Balatonboglári Állami Gazdaságban, az elmúlt évi kísérlet kedvező eredményein felbuzdulva, idén már kétszáz ezer oltványnál követik ezt a módszert.

Valamennyiük közös jellemzője és előnye is, hogy a szőlőn kívül, gyümölcs-, valamint díszoltványoknál, illetve fásdugványoknál, esetleg más, szintén kézben oltással vagy fás dugványozással szaporított növényeknél ugyancsak bevezethető módszernek ígérkezik, természetesen a szükséges módosításokkal. Ilyen módon azután ezeknél a növényeknél szintén érvényesülhetnek, nemcsak a kiboztatás, hanem a munkakörülményeket is javító hatásai.

Komisár Lajos

STEK

ny a Nagyerdői kórház kettős út- ak a második fe- yarodhat. Estefelé már autóst, aki a b lelkinyugalom- t el a szembejöv- arányába. Tudta, a kell kanyarodni, egy utat, s nyom- anyarodott rá. Va- egyértelműben lezni a valódi for- zetetet a Nagy- rton közlekedők Például úgy, hogy storkollás elé egy kanyarodni tilos” ni, amelynek ér- — első — keresz- hal feloldja. Vagy erthető, mert va- két úttestre vo- a, ki lehetne ten- kötelező haladási yenesen és baira kanyarodást jel- gy behajtani tilos befelelné az első

nyogy a forgalom- adatok azt mu- nyogy a Thomas a jóval forgalma- a Bolyai (bár nagy különbség a galma között). Azt m, hogy valami- n forgalomirányi- kerül majd ide. lizásnak tartom, Bolyai utcát Állj! adás kötelező! rendeljük alá a Mann-nak. A ke- négyesből jól tekinteni a keresz- szükségtelen állj- n annak az au- ki jól láthatja, z méteren belül a sincs elsőb- szesítendő jármű- felele egy sima adás tábla is, ha enképpen így kell an az elsőbségi t. A jóval forgal- bősözményi utat ik például a Bo- al való kereszte-

Göz József

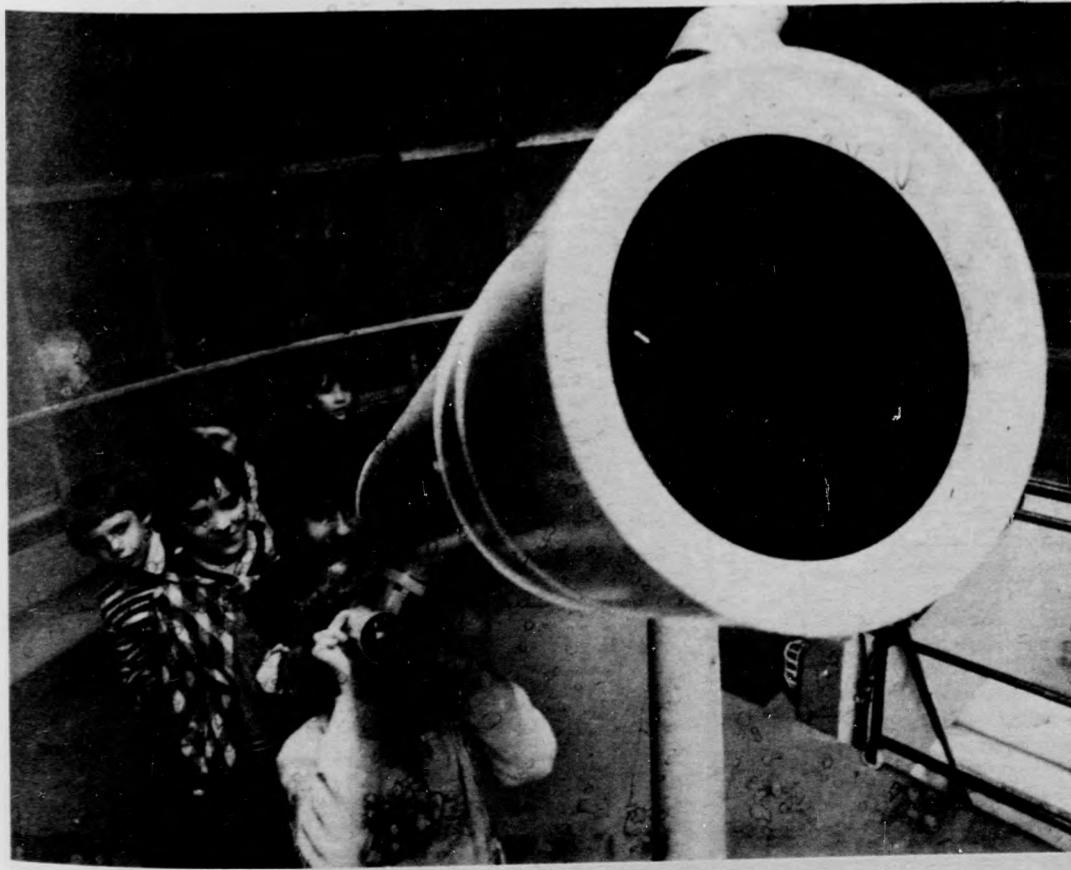
latt

ajnáljam (t. i. a tsam.” Hajtotta is, l. Amikor megpil- kanyart, lassított, y is túl nagy volt ... a kocsi a hid- t, s oldalára for- enek kisebb térd- eletekhez, míg ba- etört a koponyája. vélemény szerint ttt gyógyul. Kézen- bíró kérdése: „Be- e a biztonsági válás nemleges. „Nem gondoltunk

ásra sem gondol- a körülmények- helyeket az ügyés- z. A vád képviselője etést kért a vád- mely arányban áll figyelembe véve, pló cselekményért már megbüntették, lély nélkül, ittasan; gedett legnagyobb túllépve okozta a

g rövid tanácsko- a körülményeket hozta meg, s hir- életét: Szőke Zol- tetésül tízhónapi, letöltendő szabad- e ítélte, s mellék- a közúti jármű- esétől öt évi időre

z belenyugodott az rövid megbeszélés t a vádlott s ügy- y az ítélet jogerős ítható.

Új csillagvizsgálót avattak a tatabányai Úttörő- és Ifjúági Házban. A háromszázhetvenötösörös nagytávú távcsővel felszerelt csillagvizsgálót a Komárom megyei Építőipari Vállalat és a Tatabányai Szénbányák Vállalat központi műhelyének szocialista brigádjai építették társadalmi munkában

Szomszéd megyék életéből

Elkészül a 3-as út új szakasza Miskolcon

Június 30-án átadják a forgalomnak a 3-as számú fő közlekedési útnak Miskolcon...

Következett, végül tanácsi be- ruházásban a Kun Béla úttól az Ady-hídig terjedő szakasz.

Az útépités 1975-ben kezdődött el, amikor először a gömöri felüljáró, majd a Búza téri csomópont készült el...

A 3-as út Miskolcon át vezető új szakaszán megváltozik a forgalmi rend is. Az úton végig megállási tilalmat rendelnek el...

Évenkénti termékértékelés

Nőtt a termelési érték, csökkent a nyereség a Mezőberényi Faipari Szövetkezetben. 1979-ben 82 millió forintos termelési értékből 15 millió volt a nyereség...

Késíteni, s már arra is volt esély, hogy engedményes áron. A nyereségsökkenés okai még, hogy drágább lett a faanyag...

A szövetkezet exporttevékenysége jelentős. De a tőkés piacon az tud „megmaradni”, aki termékét mindig váltani és megújítani tudja.

Ugyanakkor belföldön kínált koloniali bútorok igen jól értékesíthetők. Mi ösztönzi akkor mégis a szövetkezetet a külföldi értékesítésre?

Görög újságíró megyénkben

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Magyar Nemzet vendégeként hazánkban tartózkodik Andressz Krisztodulisz görög újságíró, a panhellén mozgalom legnagyobb helyilapjának, az Exormiszinek tulajdonosa.

SZOVJET EGYETEMI HALLGATÓK DEBRECENBEN. Június 26-án, pénteken dr. Albreth Béláné fogadta a Kossuth Lajos Tudomány-

egyetem vendégeként itt tartózkodó szovjet egyetemi hallgatókat, akik a megye kulturális, köznevelődési életével ismerkednek.

Szűnyogirtás Debrecenben

A Debrecen megyei városi Tanács V. B. építési és közlekedési osztálya értesíti a város lakosságát, hogy június 30-án helikopterrel szűnyogirtás lesz.

berre, meleg vérű állatokra nem veszélyes. Az irtás hatékonyságának érdekében felkérjük a lakosságot, hogy a lakóhelyiségekben és melléképületekben a kereskedelemben kapott szerekkel szűnyogirtást sziveskedjen végezni.

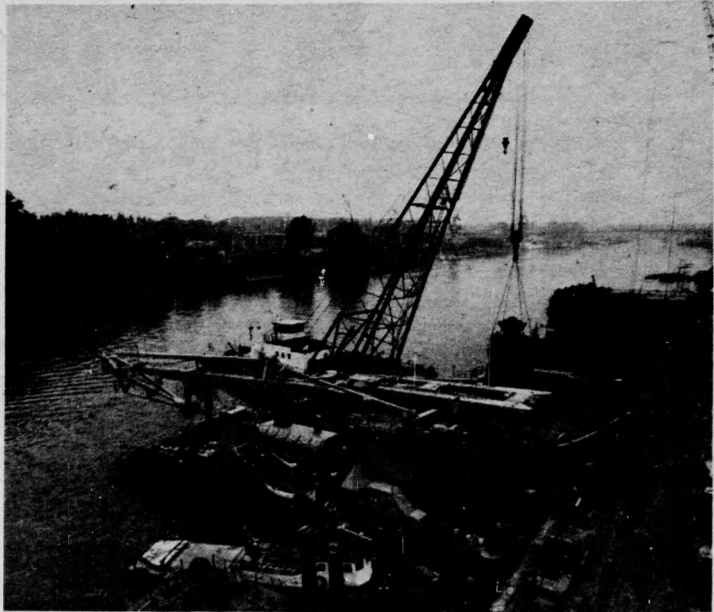
Bőség a debreceni élelmiszerpiacon

A pénteki napon a debreceni szabad piac árutöltés kezdődött. Nem volt hiány semmiből. Az árak a következők:

48, a főzötök 6-10, a primör uborka 8-14, a zöldborsó 30-40, a zöldborsó 20-34, a gomba 100-120, az alma 10-16, a cseresznye 15-30, a meggy 16-26, az őszibarack 30-60, a földieper 30-40, a málna ugyanannyi, a ribizke 12-16, az egres 6-12, a dióbél 90-110, a mák 65-70, a méz 50, a savanyú káposzta 16 forint kilónként.

Egy darab zeller 5-8 forint, a retek csomója 3-5 forint. A zöldhagyma csomónként 4-5, a főző vöröshagyma csomója 8-12 forintba kerül. Egy darab fokhagyma még mindig drága, 2-3 forint. A fejes káposzta 8-12, a kelkáposzta 12-20, a paraj 18-20, a sóska 12-16, a karalábé 5-10, a karfiol 20-30, a primör paradicsom 30-40, a primör zöldborsó 30-40, a primör zöldborsó 30-40.

A baromfipiacon az élőcsirke 45-58, az élő tyúk 36-46, az élő sovány kacsa 42-50, a vágott csirke 65-70, a vágott tyúk 60-65, a vágott kacsa 70 forint kilónként. A tojás darabja minőség szerint 1,70-2 forint. A tejfel és a tehéntúró egyaránt 60 forint kilónként, a sajt 90 forint.

ÚSZÓDARU EXPORTRA

A Magyar Hajó- és Darugár angyalföldi gyáregységében az idén 13 darab különböző típusú — 16 és 25, valamint 100 tonnás — úszódaru készül. Valamennyit exportálják, elsősorban a Szovjetunióba, Romániába, Csehszlovákiába, Marokkóba.

Vasutas színjátások találkozója Debrecenben

Első ízben rendezik meg a vasutas színjátás csoportok országos találkozóját. A Vasutasok Szakszervezete közreműködésével a Vasutas Dolgozók Klubkönyvtára és a MAV Járóközlekedési Üzem Egység Művelődési Központja kezdeményezte a rendezést június 27-én, szombaton a seregmezői Debrecenben.

szegedi Vasutas Irodalmi színpad, a gyöngyösi Játékszín, míg a házigazdákat a debreceni Unió Mozgásszín képviseli. A XXXI. vasutasnap alkalmából szervezett találkozó programjai a Járóközlekedési Művelődési központjában lesznek, a vasutas színjátás találkozót Szabó Zoltánné, a Vasutasok Szakszervezete fővárosi művelődési központjának igazgatóhelyettese nyitja meg.

Forgalomkorlátozás a lovasnapokon

A Debrecen városi és járási Rendőrkapitányság és a KPM Közüti Igazgatóságával és a Hortobágyi közúti szakaszon (Hortobágy-Halastó bejáratától a Lakókegyig) az úttest mindkét oldalán és a 33-as úttól a Hortobágyi MAV-állomásig vezető úton megállási tilalom van érvényben.

70-es és 71-es kilométerek közötti útra Tiszafüred felől érkező járműveknek balra bekanyarodni tilos. A 33-as úton Tiszafüred felől a lovaspályára érkező járművek a

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

GALILEO GALILEI (angol) Művészet 5. 1/2.
A HÉT SZEPLO (NDK) Meteor mese 3. 1/6.
KAMASZOK (francia) Vig 1/10, 1/12, 1/2, 4, 6, 8.
SIVATAGI SHOW (amerikai) Természetfilm Vig 1/2, 1/4, Híradó 1/10, du. 1/8.
FUSS UTANAM, HOGY ELKAPJALAK (francia) Apolló 1/10, 1/12, 1/2, 4, 6, 8.
A GYLKOS A HÁZBAN VAN (magyar) Híradó 1/12, 1/4, 1/6.
A HÉT MESTERLOVÉS (amerikai western) Meteor 3.
MODERN ROBINSON ES CSALADJA (amerikai) Vig mese 1/4, 6.
NAGY BALHE (amerikai) Nagyred disco este 7-től 11-ig, vetítés 1/10 óra.
ORULT NOK KETRECE (francia) 16) Meteor kert 9.
A VALASZT CSAK A SZEL ISMERI (NSZK) Petőfi kert 9.

SZÍNHÁZ
Művelődési központ
Ma 7-kor: Háztűznézó — BIOGAL-b. Betegség miatt elmarad.
Hungária Kamaraszínház
Ma 7-kor: Lumpáciusz Vagabundusz — Selmezy-b.
TV
BUDAPEST (1. műsor)
8.50 Műsorismertetés. 9.00 Idősebbek is elkezdték... Tévé-

torna. 9.05 Ovodások filmműsora. Kisfilm-összeállítás. 9.25 Tizen Tízlet Társasága (ism.) 10.05 Csak gyerekeknek! Készen maradj! Kispályás focivelékelő gyerekeknek. 11.10 „Eletet az éveknek”. Nyugdíjasok műsora (ism.) 11.40 Jean-Christophe. Francia filmsorozat IX. 8. rész (ism.). 12.35-13.05 Keresztények. Film. (ism.) 13.52 Műsorismertetés. 13.55 Minden nap szombat. NSZK bábfilm (ism.). 14.45 Idésség: Ajánlóműsor gyerekeknek. 15.10 Stop. Közlekedési hírek. 15.15 Híradó. Ausztráliai filmsorozat III. 1. rész. A sziget. 16.05 Hírek. 16.10 Reklám. 16.15 Cirkusz. 17.10 Reklám. 17.15 Hamisítók Klubja. Vidám látomás (ism.). 17.55 A moszkvai Kremli. Szovjet filmsorozat III. 1. rész: Falak és bástyák. 18.30 „A föld nem tud futni...”. A görögnyelvű. Dokumentumfilm. 19.00 Reklám. 19.10 Idősebbek is elkezdték... Tévétörténet. 19.15 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers mindenkinél. Juhász Gyula: Tiszai csőd. — 20.45 San Francisco utca. Amerikai bűnügyi filmsorozat. Az öröklet. 20.50 Balthazar professzor. Jugoszláv rajzfilm. 21.00 Közvetítés a XI. veszprémi tévéatlakozó díjkiosztó ünnepségéről. Kb. 21.30 Makk Károly-sorozat. Macskajáték. Magyar film. 23.20 Tv-híradó 3.

POZSONY (1. műsor)
8.15 Hírek. 8.20 Pionirok magazinja. 11.05 Tévétanácsadó. 11.15 Híradó. 11.20 Híradó. 11.25 Hírek. 11.30 Vízilabdatorna. 15.40 Látogatás a klubban. 16.20 Sportdokumentumfilm. 16.55 Népi szokások. 17.30 A svéd királyi cirkusz műsora. 18.30 Esti mese. 18.40 Apu, anyu és én. Tévésorozat. 19.45 Válaszolunk nézőink leveleire. 19.50 Tv-híradó. 20.00 Vendégünk karosszéke. 20.05 Zenés szórakoztató műsor. 21.45 Sporthíradó. 21.55 Történetek az életből. 23.15 Zenés műsor. 9.05 Hírek.

POZSONY (2. műsor)
16.50 Hírek. 17.05 Honvédelmi műsor. 18.00 Gombaszék. A Csehszlovákiában élő magyarok kulturális ünnepe. 19.05 Dokumentumfilm. 19.50 Vers. 20.00 A keresztes lovagok. Tévésorozat. 21.25 A Tv-híradó szerkesztőségéből. 21.35 Ateller. Magazin. 22.35 Hangverseny.

BUKAREST
8.30 Spanyol nyelvtanítás. 8.50 Francia nyelvtanítás. 9.10 Magyar nyelvű művelés. 11.00 Encucu emlékműsor. 12.00 Kulturális mozaik. 17.30 Június politikai eseményei. 17.50 A legkisebbeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.40 Fórum. 19.00 Hétköznapok képe. 19.30 Tv-enciklopédia. 20.15 Dallas. Filmsorozat 13. rész. 21.05 Tv-híradó. 21.30 Esti zene.

HÍREK

1981. június 27., szombat
László napja
A Nap kel 1.48 — nyugszik 20.45 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Száz évvel ezelőtt, 1881. június 27-én született Budapesten, és 16 éves korában, 1927 augusztusában hunyt el Párizsban Vadász Miklós festő és grafikus, a század eleji plakátművészet jelentős képviselője.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS
szombat estig: További felhősödés, mindenütt eső, zápor, helyenként zivatar. Napközben ismét csökkenő felhőzet, egyre kevesebb eső. Sokfelé megerősödő déli, délnyugati szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 22, 27 fok között.

AZ OCEÁN HAJÓTORTEI című burleszket (régimódi tengerész történet regtime muzsikára) június 28-án, vasárnap 16.30 órai kezdettel mutatja be az Unió Mozgásszín a Kőlcsey Művelődési Központ melletti parkban.

TISZTA, VIRÁGOS DEBRECENÉRT. Ma, június 27-én Debrecenben a nagyallo- mánudulási oldala melletti területen 9-től 17 óráig tehérgépkocsiról egyenári virágpalántákat és cserpep dísznövényeket árúsít a Debreceni Városgazdálkodási Vállalat.

KÜLFÖLDI DIÁKOK KLUBJA. A Hazafias Népfront megyei bizottságának támogatásával június 25-én megalakult a Külföldi Diákok Klubja Debrecenben. A klub tagjai a város három egyetemén tanuló külföldi diákok. Az Orvostudományi Egyetem 3-as kollegiumában megtartott alakuló foglalkozáson jelen volt Lakatos Tibor, az Országos Békétanács tudományos titkára.

ÚJ NAPKÖZI OTTHON AZ ÖREGNEKNEK. Június 27-én délután 15 órakor adják át Debrecenben (Vörösmarty utca 21.) az újonnan épített 6. számú öregek napközi otthonát.

JÚLIUS 12-ÉN, VASÁRNAP Balmazújvárosban a művelődési központ előtti téren népi- és iparművészek részvételével kirakodóvásárt rendeznek. A vásár ideje alatt a művelődési központban és a szabadterén is szórakoztató programok lesznek.

DZSESSZKLUBVEZETŐK TALÁLKOZÓJA. Szolnokon, június 27-én, 28-án rendezik meg a dzsesszklubvezetők II. országos találkozóját. A mintegy 100 résztvevő a dzsesszklubhálózat elmúlt két évi tevékenységét vitatja meg, s számbaveti a klubok összefogásának további lehetőségeit.

XXXVIII. ÉVFOLYAM
150. SZÁM
ÁRA: 1,80 FORINT
1981. VI. 28., VASÁRNAP

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ
Tatár Éva
Telefon: 12-144

A lottó nyerőszámai
47, 52, 57, 85, 90
A júniusi tárgyeremény-sorsoláson a 26. játékhet szelvényei vesznek részt. (MTI)

AZ ÍTELET JOGERŐS. Június 25-i számunkban hírt adtunk arról, hogy a fiatalok H. E.-t javító intézeti nevelésre ítélték a Debreceni Járásbíróság rablás büntette miatt. Az ügy éppen ezen a napon tárgyalás második fokon a megyei bíróság, s helyben hagyta az I. fokú ítéletet, ami így jogerős és végrehajtható.

ORSZAGOS ALLAT- ÉS KIRAKODÓVÁSAR. Június 28-án, vasárnap Battyány, Békés megyében, Jászksíréren és Kisújszálláson, Szolnok megyében országos állat- és kirakodóvásár lesz. Ugyanezen a napon autóvásár lesz Debrecenben, Egerben, Hatvanban, Kisújszálláson, Miskolcon, Nyíregyházán és Szarvason.

TÖZEG. Az idén kezdtek meg a sárszentimihályi határ természetadta exportcikkének, a talaj javítására alkalmas tözegnek az exportálását. Jugoszláviába, Ausztriába és Olaszországba szállítják.

ÚJ KONTOSBE ÖLTÖZIK A FERTŐDI MUZSIKAHAZ. Az értékes műemlék-épületet a XVIII. század 60-as éveiben emelték az Eszterházy-kastélyt körülölelő uradalmi épületek szomszédságában. A felújítás után a házban Haydn-emlékmúzeumot rendeznek be.

Rejtvényfejtők figyelmébe!
A Napló 1981. június 7-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: A hegyről hűvös éj csorog — Lépkednek benne jombos fasorok. 50-50 forintos könyvtalványt nyertek: Bíró Fáné, Debrecen, Dózsa György út 7., Borsányi Józsefné, Debrecen, Dobozó u. 6.; Özy. Elné Sándorné, Debrecen, Két malom u. 10.; Holes Jánosné, Debrecen, Petőfi tér 10.; dr. Bács Jenő, Debrecen, Nyár u. 3.; Losonczy Géza, Debrecen, Varga u. 30.; Nagy János, Debrecen, Szabadság útja 19.A.; Madarasi Gáborné, Hajdúböszörmény, Esze Tamás u. 2.; Ludány Ferenc, Nádudvar, Kossuth u. 31.; Szabó Lajos, Püspökladány, Rákóczi F. u. 15.

KÖZLEMÉNYEK
„Piri” divatáru üzletet a Halköz 3. sz. alatt június 26-án 9 órakor megnyitott. Smilány Mihályné, Debrecen, Jerikó u. 4. I. 8. (x)
„Gabriella” divat-költőáru üzletet július 1-én Debrecen, Vörös Hadsereg útja 41. sz. alatt megnyitott. (x)

A végző hallgatók

a Marxizmus

Tanévzáró ünnepség kezdődött az oktatás szombat délelőtt a Kossuth-Lajos-teremben Debrecenben.

A megyében a hároméves tantervű tagozaton 634-en fejezték be tanulmányukat. Közülük 323 debreceni ünnepségre tárt meg bizonyítványt. A megyei pártbizottság nagyteljes ünnepségre rendezett ünnepségre hallgatók első csoportját délelőtt 9 órakor kezdte a Himnusz hangjaival.

Kommunizmus

Ismét kommunista tanragadott csákányvakolókanalat, s kettőt felsorolni, hogy hányféle szerszámot két és fél ezres dolgozó. Az első mondatba tehetjük azt is, hogy idő elteltével. Így do brigadtanácskosok fel a nyári hónap üdülésre szánják, a ennél a vállalatnál pedig az ünnepek megvégt dolgoznak szabad szombatok. István termelési már a kora reggeli tájékozódott a műsorról. — Szinte kivétel...